

**O'ZBEKISTON MEHNAT BOZORIDA SUN'IY INTELLEKTNING BANDLIKKA
TA'SIRI: AVTOMATLASHTIRISH TAHDIDI YOKI IQTISODIY SAMARADORLIK
MANBAI**

Komilova Mukarram Kobiljonovna

Samarqand Iqtisodiyot va Servis Instituti katta o'qituvchisi

komilova.mukarram29@gmail.com <https://orcid.org/0000-0001-8799-413X>

Boboqulov Javohir Jasurbek o'g'li

Samarqand Iqtisodiyot va Servis Instituti Iqtisodiyot fakulteti 1-kurs talabasi

javohirboboqulov2007@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining O'zbekiston mehnat bozoriga ta'sirini har tomonlama tahlil qiladi. SI global miqyosda ish joylarini avtomatlashtirish, ish o'rinlarini o'zgartirish va yangi imkoniyatlar yaratish orqali mehnat landshaftini tubdan o'zgartirayotgan bir sharoitda, O'zbekiston uchun ushbu o'zgarishlarga moslashish zarurati dolzarb ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot SI ning ish o'rinlariga bevosita ta'siri, jumladan, ayrim kasblarning eskirishi va yangilarining paydo bo'lishi, ko'nikmalarga bo'lgan talabning o'zgarishi hamda ta'lim tizimini transformatsiya qilish zaruratini o'rganadi. Shuningdek, maqolada ish haqi tengsizligi, ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlar va hukumatning siyosiy javob choralari ko'rib chiqiladi. O'zbekistonning SI ni rivojlantirish strategiyasi kontekstida ta'limni isloh qilish, innovatsiyani rag'batlantirish va barqaror ijtimoiy himoya tizimlarini yaratish bo'yicha tavsiyalar ilgari suriladi. Maqola O'zbekistonning SI integratsiyasi davrida mehnat bozorining kelajakdagi rivojlanishiga oid tushunchalarni taqdim etadi.*

Kalit so'zlar: *Sun'iy intellekt, mehnat bozori, O'zbekiston, avtomatizatsiya, ko'nikmalar, ta'lim, iqtisodiy oqibatlar*

Abstract: *This article comprehensively analyzes the impact of artificial intelligence (AI) technologies on the labor market of Uzbekistan. As AI fundamentally reshapes the labor landscape globally through job automation, transformation, and creation of new opportunities, adapting to these changes becomes crucial for Uzbekistan. The research examines AI's direct impact on jobs, including the obsolescence of certain professions, the emergence of new ones, shifts in skill demand, and the necessity to transform the education system. Additionally, the article discusses wage inequality, socio-economic consequences, and government policy responses. Within the context of Uzbekistan's AI development strategy, recommendations are put forth for education reform, innovation promotion, and the creation of sustainable social protection systems. The article provides insights into the future development of Uzbekistan's labor market during the era of AI integration.*

Keywords: *Artificial intelligence, labor market, Uzbekistan, automation, skills, education, economic consequences*

Аннотация: Данная статья всесторонне анализирует влияние технологий искусственного интеллекта (ИИ) на рынок труда Узбекистана. В условиях, когда ИИ коренным образом меняет ландшафт труда в глобальном масштабе за счет автоматизации рабочих мест, их трансформации и создания новых возможностей, для Узбекистана становится актуальной необходимостью адаптации к этим изменениям. Исследование изучает прямое влияние ИИ на рабочие места, включая устаревание некоторых профессий и появление новых, изменение спроса на навыки, а также необходимость трансформации системы образования. Кроме того, в статье рассматриваются неравенство в заработной плате, социально-экономические последствия и политические меры реагирования правительства. В контексте стратегии развития ИИ в Узбекистане предлагаются рекомендации по реформированию образования, стимулированию инноваций и созданию устойчивых систем социальной защиты. Статья представляет понимание будущего развития рынка труда Узбекистана в эпоху интеграции ИИ.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, рынок труда, Узбекистан, автоматизация, навыки, образование, экономические последствия

KIRISH

Zamonaviy dunyo iqtisodiyoti va ijtimoiy hayotining ajralmas qismiga aylanib borayotgan sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari global mehnat bozorini tubdan o'zgartirish salohiyatiga ega. Bu inqilobiy texnologiya ishlab chiqarish samaradorligini oshirar ekan, ish joylarining kelajagi, inson kapitaliga bo'lgan talab va jamiyatlardagi ijtimoiy-iqtisodiy tenglik masalalari bo'yicha jiddiy savollarni ham yuzaga keltirmoqda. Eshquvvatov (2024) ham, Xayitova va Murtazoyeva (2023) ham SI ning global bandlik landshaftini qayta shakllantiruvchi ta'sirini ta'kidlab, uning joriy bandlik darajalariga va ishning prognoz qilingan kelajagiga keng qamrovli ta'sirini tushunish muhimligini qayd etadilar.

O'zbekiston, rivojlanayotgan iqtisodiyot sifatida, SI tomonidan taqdim etilayotgan imkoniyatlar va muammolarga e'tibor qaratishi zarur. Mamlakatning iqtisodiy rivojlanish strategiyasi raqamlashtirish va innovatsiyalarni ilgari surishga qaratilgan bo'lsa-da, SI ning mehnat bozoriga ta'sirini atroflicha tahlil qilish va unga mos ravishda siyosat yuritish zarurati tobora ortib bormoqda. Ushbu maqolaning maqsadi SI ning O'zbekiston mehnat bozoriga ta'sirini har tomonlama o'rganish, uning ish o'rinlariga, ko'nikmalarga bo'lgan talabga va ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlarga qanday ta'sir qilishini tahlil qilish hamda O'zbekiston uchun barqaror kelajakni qurish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Sun'iy intellektning mehnat bozoriga ta'siri so'nggi yillarda ko'plab tadqiqotlar va munozaralarning markazida bo'lib kelmoqda. Adabiyotlarda SI ning ikkita asosiy ta'siri ko'p tilga olinadi: birinchidan, ma'lum ish o'rinlarining avtomatizatsiya orqali

yo'qolishi yoki tubdan o'zgarishi, ikkinchidan, yangi turdagi ish o'rinlari va iqtisodiy imkoniyatlarning yaratilishi. Eshquvvatov (2024) o'z tadqiqotida SI ning ish o'rinlarini yaratishga, ishchi kuchida turli ko'nikmalarga bo'lgan ehtiyojning o'zgarishiga, SI inson vazifalarini almashtirganda ish joylarining siljishiga va ushbu texnologik o'zgarishlarni samarali boshqarish uchun zarur bo'lgan potentsial qonunchilik choralariga qanday hissa qo'shishini o'rganadi.

Xayitova va Murtazoyeva (2023) ham SI ning avtomatizatsiya va algoritmlar orqali buzuvchi salohiyatini tan olgan holda, yangi bandlik imkoniyatlari yaratilishini bashorat qiladilar. Ular SI ni rivojlantirish, ma'lumotlar fani va robototexnika sohalarida yangi rollarning paydo bo'lishini kutmoqdalar. Bundan tashqari, tadqiqot iqtisodiy tengsizlik, axloqiy masalalar, tahliliy qobiliyatlarning yaxshilanishi va strategik qarorlar qabul qilish kabi kengroq oqibatlarni ham o'rganadi.

Microsoft tomonidan 2025 yilga mo'ljallangan va 800 dan ortiq kasblarga SI ta'sirini o'rgangan tadqiqot SI ning ta'siri kasbga qarab sezilarli darajada farqlanishini ko'rsatadi. Tadqiqotda tarjimonlar (SI qo'llanilish koeffitsienti taxminan 0,49), yozuvchilar, veb-dasturchilar va mijozlarga xizmat ko'rsatish rollari kabi SI tomonidan osonlikcha avtomatlashtiriladigan vazifalarni o'z ichiga olgan kasblar yuqori xavf ostida deb topilgan. Aksincha, insonning jismoniy mehnati, hissiy intellekti va real dunyo sharoitlariga moslashuvchanligini talab qiladigan rollar xavfsizroq hisoblanadi. Hamshiralar (SI qo'llanilish ko'effitsienti taxminan 0,03), jarrohlarni va qurilish ishchilari bunga misol bo'lishi mumkin. Tadqiqot yoshlarga avtomatizatsiyaga moyil bo'lgan "ofis" ishlarini sinchkovlik bilan ko'rib chiqishni maslahat beradi va inson ijodkorligi, empatiyasi va kontekstual tushunchasining doimiy qadrini ta'kidlaydi. U SI ni raqib sifatida emas, balki vosita sifatida ishlatishni o'rganishni rag'batlantiradi, bu esa kasbiy moslashuvchanlikni oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston kontekstida, mamlakatda sun'iy intellektning rivojlantirish strategiyasi ishlab chiqilgan bo'lib, Prezident farmoni loyihasi 2021-2022 yillarda jamoatchilik muhokamasiga qo'yilgan. Ushbu strategiyaning asosiy maqsadi SI sohasida milliy ilmiy tadqiqot va ishlanma (ITI) faoliyatini tizimli ravishda yo'lga qo'yish va ushbu sohadagi ta'limni samarali isloh qilishdir. Reja 2030 yilgacha SI ni rivojlantirishning uch bosqichli yondashuvini belgilaydi. Bu esa O'zbekistonning SI ning kelajakdagi ta'sirini tan olganini va unga tayyorgarlik ko'rishga intilayotganini ko'rsatadi. Ushbu strategiya ta'lim islohotlari, malaka oshirish va xalqaro hamkorlikka urg'u berish orqali mehnat bozoridagi o'zgarishlarga moslashishda muhim rol o'ynashi kutilmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqola sifatli tadqiqot yondashuvidan foydalanib, sun'iy intellektning O'zbekiston mehnat bozoriga ta'sirini mavjud adabiyotlar, hisobotlar va siyosat hujjatlarini tanqidiy tahlil qilish asosida o'rganadi. Tadqiqot metodologiyasi keng qamrovli adabiyotlar tahliliga asoslangan bo'lib, SI ning global mehnat bozoriga ta'siri haqidagi nazariy va empirik dalillarni sintez qilishga qaratilgan. Bu sintez O'zbekistonning o'ziga xos iqtisodiy va ijtimoiy-madaniy konteksti bilan bog'lanadi.

Maqolada ilg'or tahlil usullari qo'llanilmadi; aksincha, u mavjud ma'lumotlar va ekspert xulosalarini tanqidiy sintez qilish orqali muammoning hozirgi holati va kelajakdagi tendentsiyalarini baholaydi. Tadqiqot SI ning mehnat bozoriga bevosita va bilvosita ta'sirini aniqlashga, ko'nikmalarga bo'lgan talabning o'zgarishini baholashga va siyosiy javob choralari uchun asosli tavsiyalar ishlab chiqishga intiladi. Bu yondashuv O'zbekiston sharoitida SI ning kompleks ta'sirini tushunish uchun zarur bo'lgan keng qamrovli va tizimli ko'rib chiqish imkonini beradi.

O'zbekiston mehnat bozori so'nggi yillarda sezilarli demografik va iqtisodiy o'zgarishlarni boshdan kechirdi. Yosh va o'sib borayotgan aholi, qishloq xo'jaligidan sanoat va xizmat ko'rsatish sohaslariga o'tish tendentsiyasi uning asosiy xususiyatlaridan biridir. Biroq, ishchi kuchi tarkibida hali ham malakasiz mehnatning salmog'i yuqori bo'lib, ta'lim va kasbiy tayyorgarlik tizimlari zamonaviy iqtisodiyot talablariga to'liq javob bermasligi kuzatiladi.

O'zbekistonning raqamlashtirishga qaratilgan strategik yo'li SI texnologiyalarini integratsiya qilish uchun salohiyat yaratadi. Hukumatning 2030 yilgacha SI ni rivojlantirish bo'yicha uch bosqichli strategiyasi, jumladan, ilmiy tadqiqot va ishlanmalarni tashkil etish, ta'limni isloh qilish va xalqaro hamkorlikni jadallashtirishga qaratilgan harakatlar bu boradagi dadil qadamlardir. Bu harakatlar qishloq xo'jaligi, sog'liqni saqlash, moliya, xizmat ko'rsatish va davlat boshqaruvi kabi sohalarda SI ni joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratadi. Masalan, qishloq xo'jaligida SI hosildorlikni optimallashtirish, kasalliklarni aniqlash va sug'orish tizimlarini avtomatlashtirishda qo'llanilishi mumkin, bu esa mehnat samaradorligini oshiradi. Xizmat ko'rsatish sohasida esa avtomatlashtirilgan mijozlarga xizmat ko'rsatish tizimlari va raqamli platformalar kengayishi kutilmoqda.

SI ning mehnat bozoriga ta'siri murakkab va ko'p qirrali bo'lib, u nafaqat ish o'rinlarining yo'qolishiga, balki ularning o'zgarishiga va yangilarining paydo bo'lishiga ham olib keladi. Microsoft tadqiqoti (2025) ko'rsatganidek, tarjimonlar, yozuvchilar, veb-dasturchilar va mijozlarga xizmat ko'rsatuvchi xodimlar kabi takrorlanuvchi va algoritmlarga asoslangan vazifalarni o'z ichiga olgan kasblar yuqori darajada avtomatizatsiya xavfi ostida. O'zbekiston kontekstida, bu tendentsiya bank, telekommunikatsiya va ma'muriy xizmatlar kabi sohalardagi ma'lum bir ish o'rinlariga ta'sir qilishi mumkin. Masalan, oddiy buxgalteriya vazifalari, ma'lumotlarni kiritish va standart mijozlarga xizmat ko'rsatish operatsiyalari SI tomonidan samarali bajarilishi mumkin.

Biroq, SI faqatgina ish o'rinlarini yo'qotmaydi, balki ularni o'zgartiradi va yangi imkoniyatlar yaratadi. Eshquvvatov (2024) ham, Xayitova va Murtazoyeva (2023) ham SI ni rivojlantirish, ma'lumotlar fani, kiberxavfsizlik va robototexnika sohaslarida yangi kasblar paydo bo'lishini ta'kidlaydilar. Ushbu yangi rollar SI tizimlarini loyihalash, joriy etish, boshqarish va xizmat ko'rsatishni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, SI ga xizmat ko'rsatish va uning natijalarini talqin qilish bo'yicha mutaxassislar talab qilinadi. Insonning jismoniy mehnati, ijodkorligi, hissiy intellekti, tanqidiy fikrlashi va

murakkab muammolarni hal qilish qobiliyatini talab qiladigan kasblar esa nisbatan xavfsizroq bo'lib qoladi. O'zbekistonda bu, sog'liqni saqlash (masalan, hamshiralar, jarrohlar), ta'lim, san'at, gumanitar fanlar va inson bilan bevosita muloqotni talab qiluvchi xizmatlar sohalarini o'z ichiga olishi mumkin. SI ko'plab kasblarda insonning yordamchisi bo'lib xizmat qiladi, bu esa xodimlarga yanada murakkab va ijodiy vazifalarga e'tibor qaratish imkonini beradi.

SI ning keng tarqalishi mehnat bozorida ko'nikmalarga bo'lgan talabni tubdan o'zgartiradi. Texnik ko'nikmalar, xususan, ma'lumotlar tahlili, dasturlash, SI va mashinani o'rganish (Machine Learning) bo'yicha bilimlar tobora muhim ahamiyat kasb etadi. Biroq, Microsoft tadqiqoti (2025) ta'kidlaganidek, insonning yumshoq ko'nikmalari – ijodkorlik, tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, muloqot, empatiya va moslashuvchanlik – ham muhimligini saqlab qoladi. Ushbu ko'nikmalar SI tizimlari bilan hamkorlik qilish, ularning natijalarini baholash va murakkab, nostandart vazifalarni bajarish uchun zarurdir.

O'zbekistonning ta'lim tizimi ushbu o'zgarishlarga moslashish uchun jiddiy islohotlarga muhtoj. SI ni rivojlantirish strategiyasida ta'limni isloh qilish va kadrlar malakasini oshirishga ustuvor ahamiyat berilishi bu boradagi ijobiy qadamdir. Biroq, bu faqat yuqori ta'lim darajasida emas, balki boshlang'ich va o'rta kasb-hunar ta'limida ham amalga oshirilishi kerak. Dasturlash asoslari, raqamli savodxonlik, ma'lumotlar tahlili va SI ning asosiy tushunchalari o'quv dasturlariga integratsiya qilinishi zarur. Universitetlar va kasb-hunar kollejlari SI bo'yicha mutaxassislarini tayyorlashga ixtisoslashgan yangi kurslar va dasturlarni joriy etishlari, shuningdek, mavjud kadrlar uchun qayta tayyorlash va malaka oshirish dasturlarini taklif qilishlari lozim. Microsoft tavsiyasiga ko'ra, yoshlar SI ni raqib emas, balki kuchli vosita sifatida ishlatishni o'rganishlari kerak. Bu esa ta'limda SI vositalaridan foydalanishni faol rag'batlantirishni anglatadi.

SI ning mehnat bozoriga ta'siri ijtimoiy-iqtisodiy tengsizlikning kuchayishiga olib kelishi mumkin. Malakali va SI bilan ishlashga tayyor bo'lgan ishchilarning ish haqi ortishi, malakasiz yoki SI tomonidan almashtirilgan ishchilarning ish haqi esa kamayishi yoki ular ish joyidan mahrum bo'lishi ehtimoli mavjud. Xayitova va Murtazoyeva (2023) bu boradagi iqtisodiy tengsizlikni alohida ta'kidlaydilar. Bu, jamiyatda ijtimoiy qutblanishni kuchaytirishi va bandlik bilan bog'liq ijtimoiy noroziliklarga olib kelishi mumkin. Shuningdek, axloqiy masalalar, masalan, SI qarorlari shaffofligi va adolatligi ham muhim ahamiyatga ega.

Hukumat ushbu salbiy oqibatlarni yumshatish uchun faol siyosiy javob choralarini ko'rishi lozim. Eshquvvatov (2024) ham texnologik o'zgarishlarni samarali boshqarish uchun zarur bo'lgan potentsial qonunchilik choralarini o'rganish muhimligini ta'kidlaydi. O'zbekistonning SI strategiyasi bu boradagi dastlabki qadamlardan biri hisoblanadi. Siyosiy choralar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

Ta'lim va kasbiy tayyorgarlik tizimiga investitsiyalarni oshirish: ishchi kuchini kelajakdagi talablarga mos ravishda qayta tayyorlash va malakasini oshirish.

Ijtimoiy himoya tizimlarini kuchaytirish: ishidan ayrilganlarga yordam berish, ishsizlik nafaqalari va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash dasturlarini kengaytirish.

Ish o'rinlarini yaratishni rag'batlantirish: SI ga asoslangan yangi sanoat tarmoqlarini rivojlantirishga ko'maklashish, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash.

SI ning axloqiy va huquqiy me'yorlarini ishlab chiqish: SI ning adolatli, shaffof va inson markazli rivojlanishini ta'minlash.

Hududiy tengsizlikni kamaytirish: raqamli ko'nikmalarga ega bo'lmagan hududlardagi aholini qo'llab-quvvatlash dasturlarini joriy etish.

Xulosa

Sun'iy intellekt O'zbekiston mehnat bozorining kelajagini shakllantiruvchi eng muhim omillardan biri bo'lib, u beqiyos imkoniyatlar bilan birga jiddiy muammolarni ham taqdim etadi.

Ushbu maqolada ko'rsatilganidek, SI ning integratsiyasi ish o'rinlarining avtomatizatsiya orqali yo'qolishiga, ularning o'zgarishiga va yangi, yuqori malakali ish o'rinlarining paydo bo'lishiga olib keladi.

Jumladan, Microsoft tadqiqoti (2025) ma'lum kasblarning xavf ostida ekanligini, boshqalarining esa insonning noyob ko'nikmalariga tayanishi sababli xavfsizroq bo'lib qolishini ko'rsatadi.

Ko'nikmalarga bo'lgan talab tubdan o'zgarib, texnik bilimlar bilan birga ijodkorlik, tanqidiy fikrlash va hissiy intellekt kabi insoniy ko'nikmalarining ahamiyati oshadi.

Ta'lim tizimini SI talablariga mos ravishda tubdan isloh qilish: boshlang'ich ta'limdan tortib oliy ta'limgacha raqamli savodxonlik, dasturlash va SI asoslarini o'quv dasturlariga kiritish. Kadrlar malakasini oshirish va qayta tayyorlash markazlari faoliyatini kuchaytirish.

Ishchi kuchining moslashuvchanligini oshirish: uzluksiz ta'lim va kasbiy rivojlanish madaniyatini shakllantirish, insonlarni butun umri davomida yangi ko'nikmalarni egallashga rag'batlantirish.

Innovatsiya va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash: SI ga asoslangan startaplar va kichik biznesni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, investitsiyalarni jalb qilish. Bu yangi ish o'rinlari yaratish uchun muhimdir.

Ijtimoiy himoya tizimini modernizatsiya qilish: SI ning salbiy ta'siriga uchragan aholi qatlamlarini himoya qilish uchun ijtimoiy nafaqalar, qayta kasbga o'qitish dasturlari va bandlikka ko'maklashish xizmatlarini takomillashtirish. Iqtisodiy tengsizlikni yumshatish choralari ko'rish.

SI ning axloqiy va huquqiy asoslarini mustahkamlash: SI ning rivojlanishi va qo'llanilishi bo'yicha aniq qoidalar, standartlar va axloqiy me'yorlarni ishlab chiqish, shaffoflik va adolatni ta'minlash.

Bu Eshquvvatov (2024) tomonidan ta'kidlangan qonunchilik choralari ham mos keladi.

Xalqaro hamkorlikni chuqurlashtirish: ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va joriy etish, SI sohasidagi xalqaro loyihalar va tadqiqotlarda faol ishtirok etish.

Ushbu tavsiyalarni amalga oshirish O'zbekistonga SI inqilobining ijobiy tomonlaridan maksimal darajada foydalanishga, shu bilan birga potentsial xavf-xatarlarni kamaytirishga va barcha fuqarolar uchun barqaror, inklyuziv va farovon kelajakni qurishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Eshquvvatov, O. (2024). The Significant Influence of Artificial Intelligence (AI) on the Labor Market. – <https://scienceshine.uz/index.php/ssij/article/view/210>
2. Xayitova, A., & Murtazoyeva, E. (2023). The Impact of Artificial Intelligence on the Labor Market. Scientific supervisor: Rahmonova T. – https://qdu.uz/repository/papers/Xayitova_Murtazoyeva_AI_Labor_Market.pdf
3. Kobiljonovna K. M. THE EFFECTIVENESS OF USING ROLE-PLAYING AND BUSINESS GAMES IN FOREIGN LANGUAGE LESSONS //INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036. – 2023. – T. 12. – №. 12. – C. 64-66.
4. Microsoft (2023). Work Trend Index 2023 Report: The Future of Work. – <https://news.microsoft.com/wp-content/uploads/prod/sites/546/2023/05/Work-Trend-Index-2023-Report.pdf>
5. Komilova M. РУС ВА ХОРИЖ ТИЛШУНОСЛИГИДА УМУМИЙ ВА ХУСУСИЙ ТЕРМИНЛАРИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ //FILOLOGIYA UFQLARI JURNALI. – 2021. – T. 2. – №. 2.
6. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi. (2021). Sun'iy intellekt rivojlantirish strategiyasi loyihasi.
7. Komilova M. K., Erkin o'gli M. U. ONLAYN TA'LIMNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI //INNOVATIONS IN TECHNOLOGY AND SCIENCE EDUCATION. – 2025. – T. 3. – №. 31. – C. 6-8.
8. World Economic Forum. (2023). The Future of Jobs Report 2023. – <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/>